

ben nog maar een fractie is van wat er de komende tien jaar kan gebeuren. Dit seizoen is een seizoen van herbronning. We willen vermijden dat we zouden gaan teren op onze verworvenheden en in een soort academisme van de educatieve dienst vervallen. Zo stellen we ons bijvoorbeeld de vraag hoe we het beeld van de schouwburg kunnen veranderen. Van op het Muntplein zie je niets van de schouwburg: alleen maar een façade en gesloten deuren. Elke dag gebeuren hier fascinerende dingen, maar die blijven onzichtbaar voor de buitenwereld. Ik droom van een scherm dat permanent informatie geeft over wat zich afspeelt in de repetitieruimtes, in de ateliers, in de studio, in de grote zaal. Dat zal misschien pas binnen vijftien jaar te realiseren zijn, maar op korte termijn wil ik toch streven naar één of andere visuele presentatie van wat er hier in huis gebeurt. In december bezoeken ongeveer één miljoen mensen de Nieuwstraat. We moeten iets ondernemen om ook naar hen toe meer zichtbaar te zijn.

ETCETERA: Tijdens de persconferentie over tien jaar educatieve dienst van de Munt zei u dat de kunsteducatie in het algemeen meer zichtbaar zou moeten zijn.

FOCCROULLE: Een voorstelling is altijd openbaar: ze wordt aangekondigd en besproken in de pers, er komt publiek kijken, er wordt geëvalueerd. Het educatieve werk, in de klas of hier in de Munt, is zo goed als niet openbaar. De laatste jaren hebben we ongeveer 250.000 kinderen kunnen verwelkomen, maar niemand weet dat. Ik vraag me af waarom dat proces op termijn onzichtbaar zou moeten blijven. Het educatieve proces kunnen we nooit op dezelfde manier zichtbaar maken als het artistieke proces, maar misschien moeten we nieuwe manieren zoeken om het ruimere publiek ook over dit soort activiteiten te informeren. En ik heb het dan niet over publiciteit, maar over een soort openheid, over het maatschappelijk aanwezig stellen van kunsteducatie. In maart plannen we een concert met zeshonderd kinderen uit Brusselse scholen, die samen met het Kinderkoor van de Munt zullen zingen. Dat zou ik graag op televisie zien.

Tien jaar geleden sprak geen enkele onderwijsminister over kunst. Nu is kunst nog altijd geen prioriteit binnen het onderwijs, maar je merkt stilaan toch dat zowel de Franse als de Vlaamse onderwijsminister er af en toe over spreken. Dat is al een hele verandering, maar het is slechts een begin en totnogtoe zijn

De Educatieve Dienst van de Munt aan het werk in een klas FOTO JOHAN JACOBS

er nog maar weinig werkinstrumenten ontwikkeld. In beide gemeenschappen zijn er interessante dingen aan het gebeuren. In de Vlaamse Gemeenschap loopt dat tamelijk georganiseerd, via de CANON Cultuurcel en het tijdschrift Klasse. Dat zijn goede instrumenten, die de scholen kunnen helpen bij de uitbouw van een culturele dimensie.

Dit seizoen organiseren we vier studiedagen over de mogelijkheden waarover een artistieke instelling beschikt op vlak van kunsteducatie. We zijn van plan om daar een rapport over samen te stellen. We willen onze eigen educatieve werking optimaliseren, maar we hopen ook een aantal aanbevelingen te formuleren over de relatie school-kunst en over de maatschappelijke rol die de operahuizen kunnen spelen. Alles wat nu op het terrein gebeurt, beschouw ik als pilootprojecten. Pilootprojecten moeten echter geëvalueerd kunnen worden om er lessen uit te trekken.

ETCETERA: U sprak over een samenwerking met de universiteiten in functie van een ontwikkeling van de kunsteducatie.

FOCCROULLE: Een educatieve werking gaat over partnerschap. Wij moeten geen mensen opleiden; dat is de taak van het onderwijs. Maar wij kunnen iets toevoegen. In het samenwerkingsproces tussen een school en een kunstinstelling zou een derde partner een positieve rol kunnen spelen. Een universiteit kan zowel de kunstinstellingen als de scholen helpen door een aantal expliciete vragen te stellen. Welke zijn jullie verwachtingen? En jullie doelstellingen? Welke instrumenten hanteren jullie? Hoe kunnen we het proces evalueren? Welke lessen kunnen we trekken? Het intuïtieve proces dat

we de laatste tien jaar gevolgd hebben, zou kunnen blijven, maar tegelijk ondersteund worden door veel meer analyse. Het zou aan rationaliteit kunnen winnen dankzij een wetenschappelijke dimensie.

ETCETERA: Moeten de universiteiten helpen een balans te maken of beschouwt u ze als een vaste, derde partner in het kunsteducatieproces?

FOCCROULLE: Dat is mij nog niet helemaal duidelijk. Het is best mogelijk dat educatieve samenwerkingsprojecten blijvend een derde partner nodig hebben. In Parijs staat de universiteit voor veel meer in dan voor een balans; ze verzorgt er het begeleidingsproces. Een voorbeeld dat zich buiten de scholen situeert, is onze samenwerking met het *collectif d'alfabétisation*, dat werkt met vluchtelingen en andere buitenlanders. Zang speelt daar een belangrijke rol: om de communicatie tussen de mensen te bevorderen, om de toegang tot onze taal te vergemakkelijken en om hun eigen cultuur aan bod te laten komen. Ik hoor veel positieve reacties en ik voel dat ook, maar dat is 'voelen'. We hebben een aantal werktuigen nodig om dit werk, dat gesteund wordt door de federale overheid, verder te ontwikkelen. Moeten we het accent meer leggen op het verbale? Of op het culturele, het interculturele? Ik zie het als een taak van experts om ons te helpen bij het nemen van beslissingen over de accenten die we leggen.

Reseo, het Europees Netwerk van Educatieve Diensten verbonden aan Operahuizen dat we in 1996 hebben opgericht, wordt momenteel ondersteund door de universiteit van Leeds. De universiteit begeleidt een algemeen proces waarbij alle mensen die verantwoordelijk zijn over een educatieve dienst ten gronde met elkaar in gesprek gaan over hun werk. De resultaten van deze gesprekken worden geëvalueerd door de universiteit. De gevolgen hiervan kunnen heel belangrijk zijn op Europees niveau – het project wordt gesteund door de Europese Gemeenschap – en zeker ook voor de interne werking van al die educatieve diensten. Bovendien kan dit ook een positieve rol spelen ten aanzien van de operadirecties, die op deze manier een feedback krijgen over wat er allemaal in naam van hun huizen gebeurt, maar waarmee ze meestal niet goed vertrouwd zijn. Als operadirecteur ben ik bijna nooit aanwezig in een school. In de zaal ben ik elke dag, maar in de scholen maximum drie keer per